

УДК 331:332.142

Шаульська Л.В., доктор економічних наук, професор, ДонНУ імені Василя Стуса

Сидорова А.В., доктор економічних наук, професор, ДонНУ імені Василя Стуса

СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНИЙ І ТРУДОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ МІСТА ВІННИЦЯ В СИСТЕМІ ПРІОРИТЕТІВ РОЗВИТКУ

У статті обґрунтовано доцільність аналізу трудового потенціалу міста як необхідної умови для визначення пріоритетів його інтегрованого розвитку і реалізації стратегії. Проведено аналіз демографічних процесів, чисельності населення, стану, структури й динаміки ринку праці. На основі аналізу визначено сильні і слабкі сторони економічного потенціалу міста, додаткові можливості розвитку і загрози на етапі реалізації стратегії.

Шаульская Л.В., Сидорова А.В.

СОЦИАЛЬНО-ДЕМОГРАФИЧЕСКИЙ И ТРУДОВОЙ ПОТЕНЦИАЛ ГОРОДА ВИННИЦА В СИСТЕМЕ ПРИОРИТЕТОВ РАЗВИТИЯ

В статье обоснована целесообразность анализа трудового потенциала города как необходимого условия для определения приоритетов его интегрированного развития и реализации стратегии. Проведен анализ демографических процессов, численности населения, состояния, структуры и динамики рынка труда. На основе анализа определены сильные и слабые стороны экономического потенциала города, дополнительные возможности развития и угрозы на этапе реализации стратегии.

L. Shaylska, A. Sydorova

THE SOCIO-DEMOGRAPHIC AND LABOR POTENTIAL OF THE VINNICA CITY IN THE SYSTEM OF DEVELOPMENT PRIORITIES

The analysis of socio-economic potential of city for development of integrated development concept and realization of his strategy is implemented in the article. The analysis of demographic process, structures and dynamics of labor-market, and analysis of indexes of investment and fiscal potential of city are executed. The strengths and weaknesses, possibilities and threats based on analysis are detected.

Вступ. Покращення умов проживання в місті, формування комфортного середовища для життя і роботи, більш активне залучення громади до вирішення важливих соціально-економічних питань міста, збалансований прогрес усіх сфер життєдіяльності є метою інтегрованого розвитку. У межах реалізації цієї мети здійснюється розробка концепції Інтегрованого розвитку м. Вінниця, реалізація якої передбачає послідовний комплексний аналіз соціально-економічного потенціалу міста. Формування стратегії інтегрованого розвитку потребує переосмислення доступного ресурсного потенціалу міста, його розгляду із позиції перспектив розвитку місцевої спільноти.

Економічний потенціал зазвичай розглядається як сукупність ресурсів, які є в наявності у суб'єктів господарювання. Принциповою відмінністю між термінами «ресурси» і «потенціал» є те, що ресурси існують незалежно від суб'єктів економічної діяльності, а потенціал певного суб'єкта є невід'ємним від носія і включає поряд з матеріальними і нематеріальними активами комплекс якісних характеристик і можливостей розвитку, в тому числі спроможність до ефективного використання наявних засобів або ресурсів. В межах концепції інтегрованого розвитку міста

соціально-економічний потенціал розглядається через можливість його використання задля людей – для створення умов комфортного гармонійного життя, навчання, праці, ведення підприємницької діяльності, відпочинку тощо.

В межах даної статті аналізується важливий компонент економічного потенціалу міста, який визначає одночасно потреби і можливості розвитку – соціально-демографічний і трудовий потенціал. Соціально-демографічний потенціал переважно характеризується кількісними і якісними параметрами стану, структури і динаміки населення в контексті спроможності забезпечення економічного зростання і формування певної системи очікувань щодо соціальної інфраструктури і споживчих потреб. Трудовий потенціал міста характеризує інтегральну сукупність можливостей громади до ведення ефективної трудової, підприємницької, інноваційної діяльності та об'єднує кількісно-якісні характеристики населення з умовами, які створені в місті для їх формування і використання.

Для визначення проблем і пріоритетних завдань стратегії інтегрованого розвитку міста, обґрунтування ефективних рішень, необхідно оцінити обсяг, стан і тенденції розвитку соціально-демографічного і трудового потенціалу міста на основі об'єктивної інформації. Отримання інформації на рівні міста сьогодні істотно обмежено у зв'язку з ліквідацією у 2010 р. відділів статистики в містах і у більшості районних центрів. Зауважимо, що і в попередні роки міські відділи статистики збирали обмежений обсяг інформації. Виникає складна ситуація адміністративної обмеженості, за якої органи міського самоврядування не мають в розпорядженні достовірної статистики про об'єкт управління – про ринок праці, обсяги виробництва, людський потенціал міста та інші показники, які на міському рівні не розробляються.

Метою статті є аналіз соціально-демографічного і трудового потенціалу як складової економічного потенціалу міста Вінниця в контексті обґрунтування змісту концепції інтегрованого розвитку.

Виклад змісту. Аналіз соціально-демографічного і трудового потенціалу міста є важливим елементом обґрунтування стратегії розвитку, оскільки обумовлює можливості і обмеження на шляху її реалізації. Людський потенціал міста в трудовому та економічному вимірі характеризується комплексом демографічних тенденцій і станом ринку праці.

Наявне населення м. Вінниця на 01.01.2017 склало 372,7 тис. осіб, що становило 23,3% населення Вінницької області. Динаміка чисельності населення м. Вінниця суттєво відрізняється від ситуації в Україні. Якщо чисельність населення України щорічно скорочується з максимальної чисельності 52,224 млн осіб (у 1993 р.) до 42,558 млн осіб у 2016 р., у Вінниці впродовж останніх 10 років (з 2006 до 2015 рр.) чисельність наявного населення зростала від 365,1 до 373,3 млн осіб, тобто щорічно у середньому майже на тисячу осіб. Така ситуація притаманна тільки декільком містам Закарпатської, Рівненської областей і м. Київ. Це свідчить про порівняно сприятливі умови життя в Вінниці та особливості демографічної і міграційної поведінки. Чисельність народжених з 2008 р. до 2016 р. перевищувала чисельність померлих, тобто відбувався природній приріст населення, а чисельність прибулих у цьому періоді була більше числа вибулих (табл.1), що є ознакою процесу урбанізації регіону.

Таблиця 1

Динаміка чисельності і руху наявного населення м. Вінниця

Показник	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Загальна кількість населення, тис.	365,1	366,8	367,8	369,2	369,5	370,8	371,7	372,1	372,5	373,3	372,7
Число народжених живими, осіб	3.626	3.698	4.068	4.100	4.010	4.129	4.231	4082	4122	4030	3838
Число померлих, осіб	3.667	3.728	3.596	3.404	3.407	3.325	3.356	3492	3641	3721	3676
Природний приріст (зменш.), осіб	-41	-30	472	696	603	804	875	590	481	309	162
Кількість прибулих, осіб	10.485	9.642	8.418	8.292	7.864	8.738	8.696	8102	7202	7862	1285
Кількість вибулих, осіб	7.558	7.930	7.903	7.530	8.191	8.218	8.687	8274	7315	7353	2077
Міграційний приріст (зменш.), осіб	2.927	1.712	515	762	-327	520	9	-172	-113	509	-792

Джерело: Дані Головного управління статистики у Вінницькій обл. [1]

Перевищення числа народжених над померлими сприяє формуванню у місті прогресивної вікової структури населення (коли частка молодших вікових груп перевищує частку людей пенсійного віку). Порівняння вікової структури населення Вінниці з Україною показало, що частка населення у віці 0-14 років для Вінниці й України у 2015 р. була однаковою (15,2%), тоді як частка населення у віці 65 років і більше в Україні складала 15,9%, а у Вінниці – 12,7%. Отже, прогресивна структура призводить до зменшення навантаження людей пенсійного віку на працездатне населення.

У 2016 р. за рахунок негативної міграції (-792 особи) при позитивному природньому прирості (162 особи) чисельність населення скоротилась до 372,7 тис. Основною причиною міграційного відтоку є нестача пропозиції вакансій на ринку праці, в результаті працездатне населення вимушено шукати роботу за межами Вінниці.

Природний приріст в 2006-2016 рр. залишався позитивним, хоча з 2013 р. виявив тенденцію до зниження, а максимальне міграційне скорочення відбулося у 2016 р., можна вважати, що у короткостроковій перспективі динаміка чисельності населення буде поступово знижуватися. Це підтверджує прогноз чисельності наявного населення. Для прогнозу найбільш адекватною виявилася трендова модель у вигляді рівняння параболі другого порядку:

$$Y = 363.644 + 1.612x - 0.069x^2.$$

Параметри рівняння («1,612» і «-0,069») свідчать про уповільнене зниження чисельності населення. Вірогідність і достовірність моделі підтверджують критерій Фішера (F=437,1) і коефіцієнт детермінації (D=0,991); відносна помилка прогнозу

складає всього 0,1%. Це дає підстави для прогнозування чисельності населення на 2017-2021 рр. у довірчих інтервалах (рис.1)

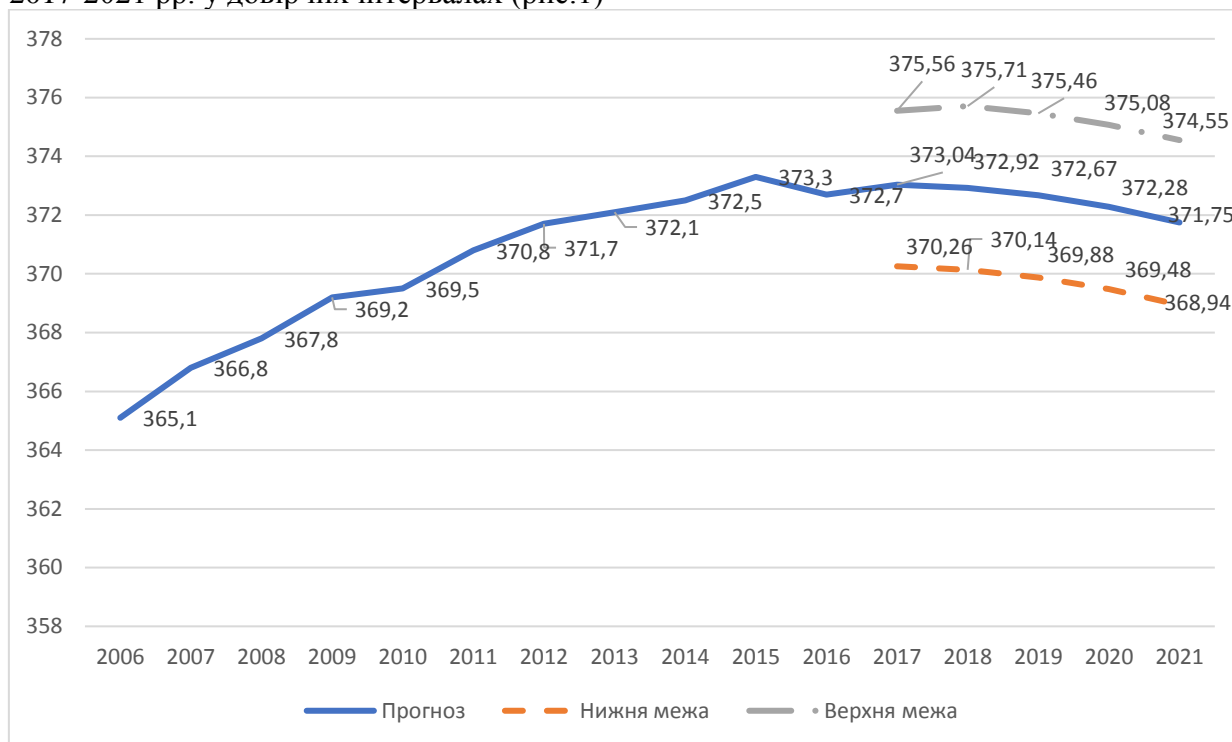

Рис. 1 Прогноз чисельності наявного населення м. Вінниця на 2017-21 рр., тис. осіб

Отже, демографічна ситуація в місті достатньо сприятлива, але ситуація на ринку праці складна. Середньооблікова чисельність штатних (найманих) працівників на підприємствах міста впродовж періоду, що вивчається, зростала тільки в 2006 – 2008 рр. (попри початок світової фінансової кризи) від 107,3 до 111,05 тис. осіб (табл. 2). Починаючи з 2010 р. – року стабілізації до 2015 р. чисельність найманих працівників скоротилася від 105,5 до 95,2 тис. осіб, тобто на 9,8%, у порівнянні з 2006 р. – на 10,4%, не дивлячись на збільшення населення як за рахунок постійно діючих факторів, так і за рахунок переміщених осіб із Криму і східної України.

Скорочення зайнятості найманих працівників на великих промислових підприємствах спонукає населення до працевлаштування у малих підприємствах або до започаткування підприємницької діяльності, а також стимулює трудову міграцію – пошук роботи в інших містах. Однак чисельність найманих працівників малих підприємств м. Вінниці у динаміці має аналогічну тенденцію: зростання чисельності впродовж тільки 2006-2008рр. від 17,8 до 25,4 тис. осіб, тобто на 42,7% , з 2009 р. – скорочення зайнятих з 23,8 до 20,8 тис. осіб або на 12,6%.

Декілька кращу тенденцію й більш високу інтенсивність динаміки виявлено у зміні чисельності зареєстрованих фізичних осіб-підприємців (ФОП), що перебувають на податковому обліку. Їхня чисельність зростала більш тривалий період, у 2006-2010 р. з 27,5 до 38 тис. осіб (на 38,2%). У подальшому темпи зростання уповільнилися, що пов'язано зі змінами в обліку ФОП й у системі оподаткування. Це призвело до масового закриття підприємцями своїх справ, до скорочення чисельності підприємців у Вінниці до 29 тис., а у порівнянні з 2011р. відмічається падіння на 22%.

Таблиця 2

Динаміка показників ринку праці м. Вінниця за 2006-2016 рр.

Показники	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
1. Середньооблікова чисельність штатних працівників, тис. осіб	107,3	108,8	111,05	105,2	105,5	105,5	104,4	101,8	101,1	95,2	96,1
2. Темпи зростання, % до 2006 р.	100,0	101,4	103,5	98,0	98,3	98,3	97,3	94,9	94,2	88,7	89,6
3. Чисельність найманих працівників малих підприємств, тис. осіб	17,8	19,7	25,4	23,8	23,4	21,7	22,8	22,2	21,3	20,8	...
4. Темпи зростання, %	100,0	110,7	142,7	133,7	131,5	121,9	128,1	124,7	119,7	116,9	
5. Чисельність зареєстрованих фіз. осіб-підприємців, що перебувають на податковому обліку, тис. осіб	27,5	32,2	35,2	36,5	38,0	37,2	37,0	37,2	34,7	32,5	29,0
6. Темпи зростання, %	100,0	117,1	128,0	132,7	138,2	135,3	134,5	135,3	126,2	118,2	105,5
7. Всього чисельність зайнятих, тис. осіб	152,6	160,7	171,65	165,5	166,9	164,4	164,2	161,2	157,1	148,5	149,2
8. Темпи зростання, %	100,0	105,3	112,5	108,5	109,4	107,7	107,6	105,6	102,9	97,3	97,8
9. Чисельність наявного населення	365,1	366,8	367,8	369,2	369,5	370,8	371,7	372,1	372,5	373,3	372,7
10. Частка зайнятого населення в загальній чисельності населення	41,8	43,8	46,7	44,8	45,2	44,3	44,2	43,3	42,2	39,8	40,0

Джерело: Дані Головного управління статистики у Вінницькій обл. [1]

В результаті чисельність зайнятих в економіці Вінниці характеризувалася зростанням тільки три роки, у 2006-2008 рр. (від 152,6 до 171,65 тис. осіб). Впродовж 2010-2015 рр. чисельність всіх зайнятих скоротилася на 11%. Найбільша частка зайнятого населення припадає на 2008 р., коли вона складала 46,7% всього населення міста, в 2015 р. – тільки 39,8% попри те, що загальна чисельність населення саме у 2015 р. досягла найбільшого значення – 373,3 тис. осіб. Слід зазначити, що збільшення чисельності населення у другому півріччі 2014, а також у 2015 р. в значній мірі відбулося за рахунок міграційного приросту, який у 2015 р. склав 509 осіб, у т.ч. за рахунок переміщеного населення з Криму й зі сходу України.

За даними Департаменту соціальної політики Вінницької ОДА, на початок 2016 р. у Вінниччину переїхало з Криму, Донецької та Луганської обл. трохи більше 11 тис. осіб, зокрема в Вінницю – 3879 осіб. Серед переселенців більша частина – це працездатні, як правило, висококваліфіковані кадри, які потребують працевлаштування. Однак до центрів зайнятості звернулись 673 особи (всього 17,3%), з яких 110 були працевлаштовані [2].

Динаміка заробітної плати в економіці м. Вінниця представлена на рис.2. Оплата праці у м. Вінниця впродовж досліджуваного періоду була нижче, ніж в цілому по Україні, наприклад, в 2006 р. – на 11,4%, в 2013-2015 – на 13%, в 2016 р. – на 7,4%. Це пояснюється, перш за все, структурою економіки міста, значною часткою малого бізнесу, в межах якого розповсюджені незареєстровані доходи. Ілюструє настання системних криз в Україні заробітна платня у доларах США: відмітимо її зростання в 2006-2008 рр. до 342 дол. США, зниження у кризовому 2009 р., підвищення в роки незначної стабілізації (2010-2013 рр.) до 410 дол. і падіння більш ніж у 2 рази впродовж 2014-2016рр., що пов'язано з новими викликами для України: звуженням обсягів виробництва, військовими діями на сході, значною інфляцією, стрибком курсу долара.

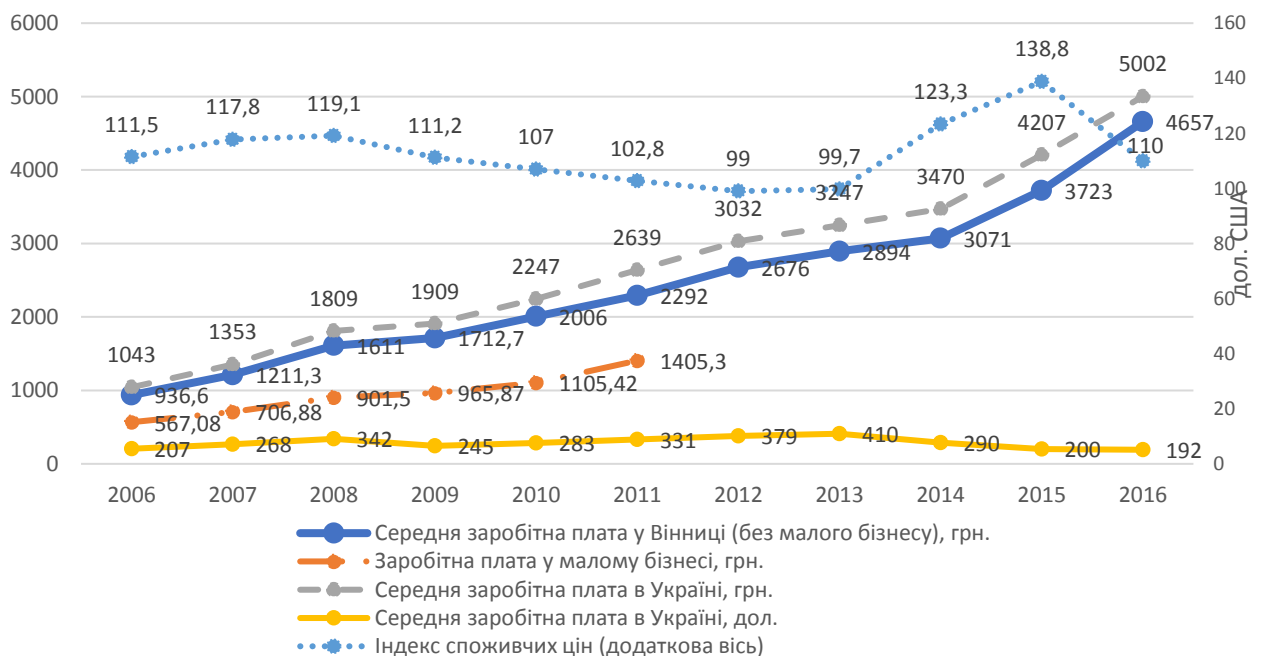

Рис. 2 Динаміка заробітної плати в економіці м. Вінниця

Джерело: Дані Головного управління статистики у Вінницькій обл.

Це свідчить про відсутність економічного розвитку, падіння рівня життя населення, зростання бідності, зниження привабливості країни для життя й кар'єрного зростання. Не поліпшують ситуацію на ринку праці показники працевлаштування (табл.3).

Таблиця 3

Динаміка працевлаштування населення м. Вінниця

№	Показники працевлаштування	2011	2012	2014	2015
1	Потреба у працівниках на заміщення вакансій	71	39	121	84
2	Навантаження на одну вакансію	35,5	63,4	25,0	36
3	Кількість створених нових робочих місць	...	...	6286	...
4	Кількість громадян, які мали статус безробітного впродовж року, осіб	12360	12187	12469	13172
5	Рівень працевлаштування, %	57,7	61,0	59,8	58,2
6	Працевлаштовано, осіб	7132	7434	7458	7661
7	У т.ч. жінок	3822	4158	4091	4289
8	Частка працевлаштованих жінок від усіх працевлаштованих, %	53,6	55,9	54,9	56,0
9	Економічно активне населення (15 - 70 років), тис.	108,0	...	...	...
10	Кількість безробітних (15-70 років), зареєстрованих службою зайнятості, осіб (на кінець року)	2523	2473	3028	3024

... Дані відсутні

Джерело: Дані Головного управління статистики у Вінницькій обл. і Автоматизованої системи муніципальної статистики (АСМС)

Зауважимо, що на ринку праці потреба підприємств у працівниках на заміщення вільних робочих місць вкрай незначна: 39-121 вакансія, а навантаження на одне вільне робоче місце складало від 25 до 63,4 осіб (за даними АСМС).

У 2016 р. ситуація на ринку праці кардинально змінилася, з'явилося негативне сальдо міграції, яке досягло свого найвищого значення (- 792 особи) за останні 10 років. Це свідчить, що у певної частки працездатного населення немає перспектив працевлаштування та можливості побудувати кар'єру, а отже, про негативну динаміку економічного потенціалу міста.

Підтверджує складну ситуацію на ринку праці й зменшення чисельності суб'єктів господарювання. Згідно Єдиному державному реєстру підприємств і організацій України, в Вінниці кількість юридичних суб'єктів господарювання впродовж 2006-2015 рр. скоротилася на 5,3% (з 11502 до 10841 од.) (рис. 3).

Рис. 3 Динаміка числа суб'єктів господарювання й зареєстрованих безробітних

Джерело: Головне управління статистики у Вінницькій області [1], Єдиний державний реєстр підприємств і організацій України [3]

*- Інформація надана з Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України у розрізі юридичних осіб без врахування відокремлених підрозділів, філій та суб'єктів, які зареєстровано в ЄДРПОУ, але не стоять на обліку в ЄДР

Чисельність безробітних суттєво варіює, і не має вираженої тенденції до зростання або скорочення. Це пояснюється неповним обліком безробітних (згідно з положенням Міжнародної організації праці), невиконанням програм створення нових робочих місць, невідповідністю спеціальності й рівня кваліфікації безробітних вакансіям, що пропонуються, невисокою заробітною платою, низькою якістю робочих місць. Найбільше число безробітних було зафіксовано в передкризовому 2008 р. (4751 осіб), а мінімальне значення (2019 осіб) припадає на 2016 р. Але ці дані відображають не всіх безробітних, а тільки тих, хто звернувся в службу зайнятості, тому розрахований рівень зареєстрованого безробіття суттєво занижений. Більш того, з 2013р. рівень безробіття за даними служб зайнятості на рівні міста не розраховується.

Зростання безробіття та неповна зайнятість спонукають населення на пошук роботи на Заході, а також на виїзд за кордон, особливо це стосується молоді. Рівень безробіття в Україні за методологією МОП у 2016 р. зріс до 9,3% економічно активного населення, у т.ч. серед молоді до 25 років досяг 23%. Тобто рівень безробіття населення й молоді в Україні перевищує показники країн ЄС, де рівні безробіття у цей час склали відповідно 8,5% й 18,7%.

Чисельність громадян, які мали статус безробітного, впродовж всього року у Вінницькій обл. в 2015 р. в порівнянні з 2014 р. скоротилася на 1,4%, у м. Вінниця, навпаки, зросла на 5,6%, що пояснюється структурою економіки міста, неповнотою обліку, перевищенням попиту над пропозицією вакансій, відсутністю цілеспрямованої роботи щодо створення нових якісних робочих місць (табл. 4).

Таблиця 4

**Працевлаштування зареєстрованих безробітних у центрах зайнятості по
Вінницькій області і м. Вінниця за 2014-2015 рр.**

	Кількість громадян, які мали статус безробітного впродовж року – всього, осіб		З них працевлаштовано			
			осіб		відсотків до загальної кількості зареєстрованих безробітних	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015
Вінницька обл.	78195	77068	31471	28043	40,2	36,4
м. Вінниця	12469	13172	7458	7661	59,8	58,2
Частка м. Вінниця, %	15,9	17,1	23,7	27,3	–	–

Джерело: Головне управління статистики у Вінницькій області [1]

У складі безробітних, як вже відмічалось, служба зайнятості фіксує тільки тих осіб, які звернулися у службу зайнятості для реєстрації, а також для отримання допомоги по безробіттю. Більша частина безробітного населення намагається вирішити проблему працевлаштування самостійно. Відсутність показників економічно активного населення, а також реєстрація не всіх безробітних, як вимагає Методологія МОТ, суттєво занижує показники рівня безробіття по місту й викривляє ситуацію. Це дуже серйозний недолік щодо обліку й аналізу безробіття, ринку праці, соціально-економічного розвитку міста.

Розподіл безробітних за тривалістю робочого часу та віковими групами у м. Вінниця в порівнянні з Вінницькою обл. представлено в табл. 5.

Таблиця 5

**Тривалість зареєстрованого безробіття у центрах зайнятості Вінницької обл. і м.
Вінниця за 2015 р.**

	Кількість зареєстрованих безробітних, осіб	У тому числі за тривалістю безробіття						Середня тривалість безробіття, міс
		до 1 міс	від 1 до 3 міс	від 3 до 6 міс	від 6 до 9 міс	від 9 до 12 міс	12 міс і більше	
Вінницька обл.	28061	8534	8756	4989	3053	2009	720	3
м. Вінниця	3024	575	881	130	517	129	16	4
Частка %	10,8	6,7	10,1	2,6	16,9	6,4	2,2	–

Джерело: Головне управління статистики у Вінницькій області [1]

Частка безробітних у м. Вінниця складає 10,8% всіх безробітних області. Середня тривалість безробіття у м. Вінниця склала в середньому 4 місяці, тобто на місяць більше, ніж у Вінницькій обл. Найбільша чисельність знаходження у статусі безробітних і по області й по місту складає 1-3 місяці, для міста це 29,1% осіб, для області – 31,2%.

Перебування в статусі безробітного в Вінниці впродовж 6-9 місяців виявлено для 17,1% зареєстрованих, значно довший термін встановлено для невеликої частки безробітних (відповідно 4,3% і 0,5%).

На рис. 4 наведено дані по Вінницькій обл. для видів економічної діяльності з найбільшою чисельністю працюючих.

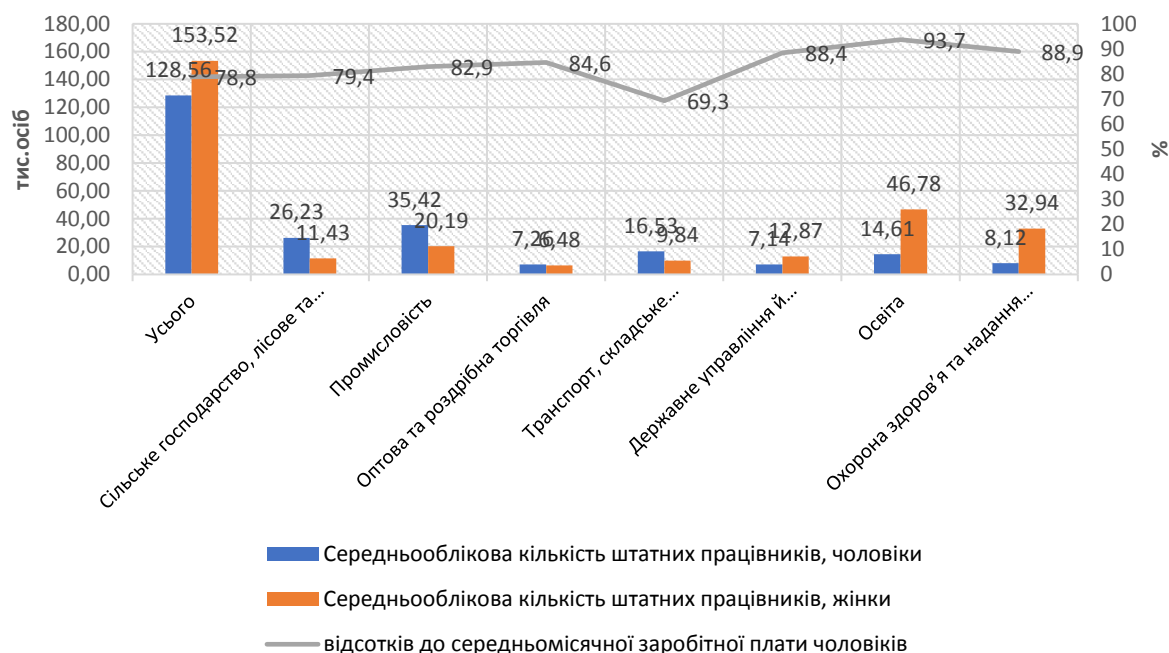

Рис. 4 Розподіл і номінальна заробітна плата штатних працівників за видами економічної діяльності та статтю у Вінницькій обл. за 2015 р.

У всіх видах економічної діяльності Вінницької обл. зайнято 282,082 тис. осіб (по місту показник не розробляється). Частка зайнятих жінок (54,5%) переважає частку зайнятих чоловіків (45,5%). Але в таких видах діяльності, як сільське господарство, промисловість, транспорт, складське господарство та допоміжна діяльність у сфері транспорту тощо, переважає частка чоловіків. Значно більше працюючих жінок у галузях соціальної сфери (освіта, охорона здоров'я та надання соціальної допомоги).

Оплата праці жінок відстає від оплати праці чоловіків, як в цілому (78,8%), так і в окремих видах діяльності, що пов'язано з галузевими особливостями й посадами, які обіймають в них чоловіки та жінки. Найменше відрізняється заробітна плата чоловіків і жінок в освіті.

Зробимо деякі порівняння. Враховуючи, що валовий регіональний продукт (ВРП) і велика кількість інших показників по місту не розраховується, зіставимо показники Вінницької області з показниками по Україні. Частка зайнятого населення Вінницької обл. по всіх видах діяльності складала у 2016 р. 3,7% зайнятих по країні. Частка ВРП Вінницької обл. у ВВП України – 3,0%. ВВП на одну особу в Україні на 24,5% вище ніж ВРП на одну особу у Вінницькій обл. Продуктивність суспільної праці в Україні також на 25,0% вище ніж у Вінницькій обл. Тому і заробітна платня в Україні, наприклад, у грудні 2016 р. була на 25,6% вище ніж у Вінницькій обл. Отже, не може бути високою заробітна платня при невисокій продуктивності праці.

Таким чином, при позитивній демографічній ситуації, стан ринку праці не є задовільним. Ринок праці Вінниці характеризується значними диспропорціями, пов'язаними з невідповідністю попиту та пропозиції на робочу силу, недостатньою кількістю вакансій, невисокою якістю робочих місць, низькою заробітною платою, практичною неможливістю впливу роботодавців на підготовку кадрів, обмеженими

можливостями вдалого перспективного працевлаштування. В той же час ринок праці міста має потенціал розвитку, який проявляється вже сьогодні інтенсивністю динаміки вакансій, в тому числі конкурентоспроможних та системною роботою в напрямі підвищення інвестиційної привабливості міста. В цьому контексті особливий характер мають питання працевлаштування для молодих людей, які є більш активними та вільними, тому частіше обирають інші ринки праці для самореалізації за умови відсутності інформації щодо позитивних зрушень, які поки що не є помітними. Тому активна промоція діяльності місцевої влади щодо укріплення потенціалу міста є затребуваною, оскільки стан ринку праці є похідним від стану економіки міста і регіону.

Отже, аналіз трудового потенціалу міста в системі ресурсного потенціалу розвитку є підставою для визначення таких його характеристик. Сильними сторонами є: позитивна динаміка чисельності населення (2006-2015 рр.); більш сприятлива (прогресивна) вікова структура населення ніж в Україні; позитивний природний приріст населення; наявність різнопрофільних вищих та професійних навчальних закладів, які, за умов приведення змісту підготовки до перспективних потреб ринку праці можуть забезпечити економіку міста молодими кваліфікованими кадрами. До слабких сторін маємо віднести недостатньо диверсифіковану структуру економіки міста (поки що Вінниця сприймається як центр аграрного регіону з орієнтацією на переробну промисловість та торгівлю); незначну пропозицію вакансій і велике навантаження на 1 вакансію; скорочення зайнятості населення; зниження з 2013 р. позитивного природнього приросту й міграційний відтік населення працездатного віку та молоді; нерозвиненість соціальної інфраструктури міста та інфраструктури підтримки малого бізнесу.

Таким чином, встановлений склад соціально-демографічних характеристик трудового потенціалу м. Вінниця є достатньо рухомим, таким, що має тенденцію до кількісних втрат, які, за певних умов можуть бути компенсовані якісним зростанням. Йдеться про освітні складові, концентрацію та раціональне використання креативного потенціалу, збереження здоров'я і працездатності, забезпечення умов для самонавчання, підтримку високого рівня вмотивованості економічно активного населення. Тобто стратегічна ціль в зазначеному контексті має передбачати цілеспрямоване формування адекватних перспективній структурі економіки міста активів людського капіталу в системі освіти та акцент на якісних характеристиках економічно активного населення, які забезпечують порівняно вищі обсяги доданої вартості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Офіційний сайт Головного управління статистики у Вінницькій обл. [Електронний ресурс]. Доступ з: <http://www.vn.ukrstat.gov.ua/index.php/statistical-information.html>
2. Скільки беженців сейчас живет в нашей области [Електронний ресурс]. Доступ з: <https://vn.20minut.ua/kriza-v-ukrayini/skol-ko-bezhencev-zhivet-sejchas-v-nashej-oblasti-10429838.html>
3. Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань [Електронний ресурс]. Доступ з: <https://usr.minjust.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. Доступ з: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Шаульська Л.В. Стратегія розвитку трудового потенціалу України: Монографія / Л.В.Шаульська / НАН України. Ін-т економіки промисловості. – Донецьк, 2005. – 502 с.